



246432



การศึกษาวิถีชีวิตและการใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนของชาวบ้าน
ชุมชนบ้านคำบน ลำบดป่าเบง ช่างกลอกลำไย อําเภอน้ำพอง

ณรงค์ชัย สมศรี

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
เป็นส่วนหนึ่งของเอกสารศึกษาด้านหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนากิจกรรมชุมชน)
ปีการศึกษา 2554



246432

การศึกษาวิถีชีวิตและการใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนของชาวบ้าน
ชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา



ณรงค์ชัย สมศรี

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์)
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

A STUDY OF THE WAY OF LIFE AND THE USE OF LIFE-LONG
EDUCATION FOR COMMUNITY DEVELOPMENT OF THE
LOCALS AT BAN KHABON COMMUNITY, PA SANG
SUBDISTRICT, DOK KHAMTAI DISTRICT,
PHAYAO PROVINCE

NARONGCHAI SOMSRI

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
(HUMAN RESOURCES DEVELOPMENT)

2011

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิถีชีวิตและการใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนา
ชุมชนของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้เขียน นายณรงค์ชัย สมศรี

สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. โฉมิต อินทวงศ์ ประธานกรรมการ

รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ) คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
(เรื่อโท ดร. ทวีศักดิ์ รูปสิงห์) ประธานกรรมการ

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. โฉมิต อินทวงศ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิถีชีวิตและการใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนา
ชุมชนของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้
จังหวัดพะเยา

ชื่อผู้เขียน นายณรงค์ชัย สมศรี

ชื่อปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ปีการศึกษา 2554

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์ ดร. โนมิต อินทวงศ์ ประธานกรรมการ
2. รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ

246432

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิถีชีวิตและการใช้
การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง
อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ชาวบ้านในชุมชนบ้านคำบน
หมู่ที่ 6 จำนวน 38 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้างรอบคำถาม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และจากการรวบรวมเอกสาร
ต่าง ๆ

ผลการวิจัยพบว่า

1. วิถีชีวิตของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบนที่มีการเปลี่ยนแปลง 2 ด้าน คือ (1) ด้านสภาพ
โดยทั่วไปของชุมชนและสภาพความเป็นอยู่ของชาวบ้านในชุมชน พบว่า มีความสะดวก-
สบายด้วยระบบสาธารณูปโภคที่ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นไฟฟ้า น้ำประปา ถนนหนทาง และอาหาร
การกินมีให้เลือกมากขึ้น และคนในชุมชนมีรายได้เพิ่มขึ้นจากอาชีพเสริม (2) ด้านประเพณี
และวัฒนธรรมชุมชนพบว่า การเข้าร่วมกิจกรรมของชาวบ้านในชุมชนลดลง แต่ยังมี

การธำรงรักษาประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และค่านิยมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับ
พระพุทธศาสนาไว้ได้เป็นอย่างดี

2. การใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชนของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน
พบว่า การศึกษาตลอดชีวิตมีความสำคัญกับชาวบ้านในชุมชนเป็นอย่างมาก การศึกษา
ตลอดชีวิตทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนาอาชีพ และส่งผลให้
ชาวบ้านมีการพัฒนาชุมชนร่วมกันอยู่เสมอ ตลอดจนทำให้ชาวบ้านในชุมชนมีความรักใคร่
สามัคคี และช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

ABSTRACT

Thesis Title A Study of the Way of Life and the Use of Life-Long
Education for Community Development of the Locals at
Ban Khabon Community, Pa Sang Subdistrict,
Dok Khamtai District, Phayao Province

Student's Name Mr. Narongchai Somsri

Degree Sought Master of Education

Field of Study Human Resources Development

Academic Year 2011

Advisory Committee

- | | |
|---------------------------------------|-------------|
| 1. Assoc. Prof. Dr. Khosit Intawongse | Chairperson |
| 2. Assoc. Prof. Dr. Boonmee Punthai | |
| 3. Asst. Prof. Dr. Wuthipon Sakonkiat | |

246432

In this qualitative research investigation, the researcher investigates the way of life and the uses of life-long education for community development of the locals at Ban Khabon Community in Pa Sang subdistrict, Dok Khamtai district, Phayao province.

Using the purposive sampling technique, the researcher selected a sample population consisting of 38 locals residing at Village Number 6 of the Ban Khabon Community.

The researcher collected data through the use of structured interviews, participatory observation, and relevant documents.

Findings are as follows:

1. The way of life of the locals at Ban Khabon Community exhibited change in two aspects: (1) In regard to general community conditions and the living conditions of those residing in the community, it was found that they enjoyed more conveniences because of improved infrastructure involving electricity, running water, roads, and being able to have greater variety in the foods they consumed. The locals also had higher incomes because of having supplementary occupations. (2) In regard to community traditions and culture, it was found that participation in community activities had decreased. However, traditions, culture, local wisdom, values and beliefs concerning Buddhism are still maintained at a good level.

2. In regard to the use of life-long education for local community development, it was found that life-long education was very important for the locals. Life-long education encouraged the locals to develop themselves and fostered careers. This led to constant community development. This also resulted in the locals evincing mutual affection and esteem, to living together harmoniously, and engaging in mutual aid.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงด้วยดีได้เนื่องจากได้รับความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ ดร. โฆษิต อินทวงศ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร. บุญมี พันธุ์ไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วุฒิพล สกลเกียรติ และจากการได้รับประสิทธิประสาทความรู้จากคณาจารย์สาขาการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยศาสตร์ ตลอดจนอาจารย์ทุกท่านที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำ ให้การชี้แนะ และข้อคิดต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางการศึกษา และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอขอบความสำเร็จแห่งวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เพื่อเป็นกตเวทิตาคุณ แก่บิดา มารดา และครอบครัวซึ่งเป็นที่รัก ซึ่งได้ให้การอบรมสั่งสอน ให้กำลังใจ และสนับสนุน ส่งเสริมเรื่องการศึกษาด้วยดีเสมอมาจนกระทั่งสำเร็จการศึกษา ทั้งนี้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษา เพื่อให้การทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้เสร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ตลอดจนขอขอบคุณชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน และผู้ให้สัมภาษณ์ ทุก ๆ ท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาให้สัมภาษณ์ในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับงานวิจัยครั้งนี้

สุดท้ายนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระโยชน์และคุณค่าจากการวิจัยครั้งนี้แก่ผู้ที่สนใจ ตลอดจนหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อที่จะได้เป็นประโยชน์ในการพัฒนาศาสตร์พยาบาลมนุษยศาสตร์ ชุมชน สังคม และประเทศชาติต่อไป

ณรงค์ชัย สมศรี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(8)
สารบัญตาราง	(11)
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	7
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	8
แนวคิดเกี่ยวกับวิถีชีวิต	8
แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรมชุมชน	16
แนวคิดเกี่ยวกับภูมิปัญญา.....	27
แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาตลอดชีวิตของชุมชน	47
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน.....	71
ชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.....	87
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	102
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	118
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	118
ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย	119
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	119

บทที่	หน้า
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	120
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	120
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	122
ตอนที่ 1 วิถีชีวิตของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.....	122
ตอนที่ 2 การใช้การศึกษาตลอดชีวิตเพื่อการพัฒนาชุมชน ของชาวบ้านชุมชนบ้านคำบน ตำบลป่าซาง อำเภอดอกคำใต้ จังหวัดพะเยา.....	144
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	154
สรุปผลการวิจัย	154
อภิปรายผลการวิจัย.....	160
ข้อเสนอแนะ	181
ภาคผนวก	
ก หนังสือขออนุญาตเก็บข้อมูลและหนังสือขอเชิญผู้เชี่ยวชาญ ตรวจแบบสัมภาษณ์	182
ข แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.....	190
ค รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์.....	200
ง รายละเอียดการให้สัมภาษณ์.....	206
จ ภาพถ่ายชุมชนบ้านคำบน	263
บรรณานุกรม.....	273
ประวัติผู้เขียน	283

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
1 สถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์	204
2 การศึกษาในระบบ (โรงเรียน/สถาบันการศึกษา).....	231
3 การศึกษานอกระบบ (การฝึกอบรม/พัฒนาอาชีพ/ศึกษาสูงงาน).....	233
4 การศึกษาตามอัธยาศัย (การถ่ายทอดความรู้ในลักษณะภูมิปัญญา).....	234